

СТАНОВИЩЕ

От доц. д-р Диана Стойчева Митова
ЮЗУ «Неофит Рилски» - Благоевград

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „доктор“, Област на висше образование 1. Педагогически науки
Професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по...
(Методика на обучението в детската градина и началното училище по домашен бит и технологии-Дидактика на техниката и технологиите в началното училище)

Автор на дисертационния труд: Светослава Рангелова Соколова

Тема на дисертационния труд: „Методи и техники за активно учене по технологии и предприемачество в началните класове“

Научен ръководител: доц. д-р Любен Владимиров Витанов

1. Общо представяне на процедурата и докторанта

Основание за написване на становището е Заповед на ректора № РД 38-112/22.02.2021 г. на СУ “Св. Климент Охридски”, за участие в научно жури по процедурата за защита на дисертационен труд на тема „Методи и техники за активно учене по технологии и предприемачество в началните класове“, разработен от Светослава Рангелова Соколова - редовен докторант по професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по (Методика на обучението в детската градина и началното училище по домашен бит и технологии-Дидактика на техниката и технологиите в началното училище). Становището е изготвено въз основа на представените документи: дисертационен труд със справка за приносите, автореферат и публикации по темата на дисертацията.

Светослава Соколова е редовен докторант в Катедра „Начална училищна педагогика” към Факултета по науки за образованието и изкуствата на СУ “Св. Климент Охридски”.

2. Обща характеристика и оценка на дисертационния труд

Представеният дисертационен труд обхваща общо 195 страници, от които 154 основен текст и 41 страници с приложения. Структуриран е в увод, три глави, изводи, заключение и препоръки. В дисертационния труд са поместени 10 графики, 11 фигури, 31 таблици и 7 броя приложения (с включени голям брой илюстрации към отделните критерии). Библиографската справка съдържа 139 източника, от които 55 – на латиница и 25 електронни.

Дисертацията на Светослава Соколова се отличава с ясна и логически обоснована структура. В трите глави на дисертационния труд последователно са представени теоретичните, методичните и приложните аспекти на изследователския проблем.

В **увода** е обоснована актуалността на темата и са определени параметрите на изследването - хипотеза, цел, задачи и методика на изследването. Моделът на изследване е приложен при ученици от начален етап в задължителните учебни часове по технологии и предприемачество.

Целта, обектът и предметът са точно формулирани и обвързани със задачите на изследването. (стр.6-7). Те представят ясна визия за съдържанието и етапите на изследователския процес и начините за тяхното осъществяване.

Съгласно **работната хипотеза**, «по-системното включване на методи и техники за активно учене и надграждането им над традиционното обучение ще повиши резултатите от обучението за усвояване на компетентностите като очаквани резултати по технологии и предприемачество».(стр.6)

Логически обосновано са представени конкретните дейности, за постигне на целта, задачите и проверка на работната хипотеза.

Методиката на изследване конкретизира етапите на изследователския процес: проучване и анализ на специализирана литература по проблема; подбор на методи и техники за активно учене; разработване на учебни ресурси; провеждане на педагогическия експеримент, анализ и обобщаване на получените резултати от изследването. Избраната изследователска методика позволява реализиране на поставената цел и задачи в дисертационния труд.

Първа глава от изследването (стр. 8) е посветена на проблема за същността и ролята на активното учене в обучението по технологии и предприемачество в началния етап от основното образование. Определени са основните характеристики, методите и техниките за активното учене и мястото му в учебните програми и учебниците по технологии и предприемачество в началното училище. Разгледани са някои от основните изследователски подходи към проблема за активното учене, представен е сравнителен анализ на традиционните и активните методи на обучение.

Във втора глава (стр. 54) са представени различни методически подходи за активно учене. В логическа последователност са разгърнати методически подходи и варианти за активно учене по техника и технологии, по предприемачество, за придобиване на умения за учене, за творчество, както и за дигитални умения. Принос към изследването е разработения и графически визуализиран Модел за прилагане на активно учене по технологии и предприемачество в начален етап.

Третата глава от дисертационния труд (стр.109) съдържа подробен анализ на резултатите от проведената експериментална работа по отделните критерии: умения за решаване на проблеми; инициативност и предприемчивост; умения за планиране; умения за учене и знания и умения по технологии и предприемачество. Добро впечатление прави

адекватният подбор на диагностичен инструментариум и прецизно разработените методически варианти с илюстрациите към тях.

Достойнство на труда, е задълбочения статистически анализ на хипотезата и резултатите от изследването по критерии, както и изследваните корелационни връзки между отделните критерии.

В заключителната част на дисертацията са формулирани изводи и препоръки и обективно са отразени научните приноси на докторанта.

3. Оценка на осведомеността, публикациите на докторанта и автореферата.

В дисертационния си труд, Светослава Соколова прави задълбочено проучване и анализ на теоретичните аспекти на изследваната научна проблематика, използва и обработва значителен по обем теоретичен и емпиричен материал.

Докторантката е представила **6 бр. публикации** по темата на дисертационния труд (1 в съавторство и 5 самостоятелни). Те несъмнено имат научен характер и включват съществени части от дисертационното изследване.

Авторефератът е разработен в съответствие с регламентираните изисквания, за защита на дисертационни трудове. Той представя в синтезиран вид актуалността на научния проблем и отразява най-съществената част от информационния базис, структурата, изследователската концепция и резултатите от изследването. Очертани са научните приноси, представени са публикациите по темата на дисертационния труд.

4. Оценка на научните и научно-приложните приноси

Дисертационния труд ни представя едно задълбочено проучване върху възможностите, които предоставя активното учене за подобряване компетентностите и в частност - усвояването на инициативност и предприемчивост, чрез обучението по технологии и предприемачество в началния етап.

Безспорно, **водещият научен принос на дисертационния труд** е предложението и апробиран модел за комбиниране на традиционното и активното учене в обучението, чието прилагане повишава активността и инициативността на учениците, предизвиква техния интерес и подобрява успеваемостта от учебния процес в началното училище.

Съдържателният анализ на научно-приложните резултати в разработката, дава основание да се изведат следните по-важни приносни моменти:

- Разработеният експериментален модел за прилагане на активно учене по технологии и предприемачество в начален етап от основното образование е успешно апробиран;

- Реализиран е много добър подбор на диагностичен инструментариум за наблюдаване и оценка на знанията, уменията и компетентностите на учениците.
- Разработени са голям брой методи и техники за активно учене в часовете по технологии и предприемачество, адаптирани към конкретни урочни единици, в съответствие с темата, целите и очакваните резултати от обучението;
- Създадени и систематизирани са над 120 дидактически варианта за активно учене;
- Доказана е работната хипотеза и положително влияние на модела върху знанията, уменията и компетентностите на учениците и в частност тяхната инициативност и предприемачество, умения за решаване на проблеми, умения за учене и критично мислене.

5. Критични бележки, оценки и препоръки

Биха могли да се засилят аналитичните аспекти на ползваните литературни източници, чрез собствени авторски интерпретации и обединяването им в съдържателен контекст, като се обхванат и повече български автори, работили по тази научна проблематика.

Добре би било в текста да се вписва освен номера и страницата на ползвания източник. Препоръчително е източниците, посочени в Библиографската справка, да бъдат цитирани и в основния текст.

Разработката би спечелила, ако в основното книжно тяло се поместят само анализ и обобщение на резултатите от изследването и графиките към тях. Статистическата обработка на получените резултати чрез подробен качествен и количествен анализ могат да се изнесат като допълнително приложение. По-конкретно имам предвид: статистическия анализ на хипотезата в отделни стъпки; статистическия анализ по критери и изследването на корелационни връзки между отделните критерии.

Заклучение

Запознаването с дисертационния труд „Методи и техники за активно учене по технологии и предприемачество в началните класове“ ми дава основание да приема, че със своя обем, качество и дисертационност, той отговаря на изискванията на действащия ЗРАСРБ и на Правилника за неговото приложение. Декларирам **положителната** си оценка за него, тъй-като той съдържа безспорни, авторски приноси с научен и научно-приложен характер. Въз основа на изложеното, препоръчвам на уважаемото Научно жури да **присъди** на Светослава Рангелова Соколова образователната и научната степен „доктор“. Гласувам „ЗА“!

03.05. 2021 г.

Изготвил становището:

(доц.д-р Диана Митова)